

A körfolyosós ház regénye

Szécsi Magda: *Szia, Frici!*
Budapest, Ab Ovo, 2000.

Egyszer volt, ma is van valahol a pesti Csikágóban egy lepusztult bérház. Szegényembereknek épült valamikor, azok lakják ma is. Úgy, ahogy valaha: a megszkott körfolyosó, közös vécé a folyosó végén. A kis, komfortot nem ismerő lakások ajtaja többnyire nyitva, a lakók életének egy része a gangon zajlik. Ha nincs veszekedés, sikoltozás, káromkodás, ordibálás, azért néznek ki a lakók: mi a baj, hogy ilyen csend van? Természetes hát, hogy mindent tudnak egymásról. Amit nem hallanak, azt látják, s a remek pletykások gyors tudósítása is jól működik.

Regény ez, mai regény a mélységes szegénység világról. Kik lakhatják ezt a házat? Lumpen népek, valaha volt ezek-azok, mindennapjaikért harcoló családok. Van nyomorék, alkoholista, valahogy mindig pénzhez jutó, egymást szidó, és mégis segítő emberek.

Ez nem kitalált, ez megélt, létező mélyvilág. Elmondhatatlan történeteit csak egy gyerek szájába adhatja az író. Frici naivitással vegyes koravénységében mindent elmondhat, észrevehet: értetlen és kételkedő gondolatait, s a szeme előtt lejátszódó sírni-nevetni való eseményeket. Az ocsmány beszéd pontos visszaadása itt nem bátor vagy modernkedő stílus, hanem a környezet természetes nyelve, szinte észrevétlen kíséri a mindennapok csak így kifejezhető történéseit.

A trágár veszekedésekkel töltött idő mégis fel-felvilant valami szépséget. Elsősorban a valahogyan kitörni vágyó fiatalok között. Egynek sikerül: módos falusi asszony lesz a szép cigánylányból. Talán legkiemelkedőbb az anya keserű-vidám napi harca a „legalább így” fennmaradásért; az elbeszélő Frici, apa nélküli családjában. Ő a csodákra képes középpontja a regénynek: a józsefattilai anyahős, akire illik a sor: „én nem tudtam, hogy ifjú asszony...”

Amikor kislfia, Frici, azt sóhajtja: szeretné, ha elköl-

töznének ebből a házból, józan válasza az, hogy akkor is csak ilyen házba mennének. Ő már tudja, amit a gyerek még nem: ebből a nyomorból nincs kiút, csak a napi küszködés.

A körfolyosós ház vegyes lakossága keresztmetszete a mai szegények életének. A röhögő, marakodó, egymásról mindent tudó lakók embersége a szolidaritásukban mindennapos. Természetesen segítik a másikat, ahogy tudják. Így lesz hőssé Pista úr, a kedves vagány, aki égő lakásából akar kihozni egy bolond vénasszonyt – de hiába mondja a kislfiúnak: mindjárt jövök... Nem jön ki többé soha. Frici még mindig várja: „mert megígérte...” Ez a befejezés olyan remek, hogy csak gratulálni lehet hozzá!

A könyv másik, rövidebb írása egy levélregény. Ez még az előbbinél is keserűbb, mert egy kicsi, intézeti „lelenc”, cigánygyerek kiszolgáltatott életének napjairól szól. Vissza is él kiszolgáltatottságával gyerek, felnőtt, s a legtöbb intézeti nevelő is. De ha lehet, még ennél is szörnyűbb azonban, amikor nevelő szülőkhöz adják. Kinek ne jutna eszébe a csaknem évszázaddal korábbi Árvácskának, Csörének a sorsa az őt „nevelő” Zsaba Máriával? Hát Móricz óta mi sem változott? Talán csak annyi, hogy az intézetben akad, aki emberségesebb. Egyébként nem véletlen, hogy Gyöngyi említ egy Csörét is. Az örök Csörék mindig újra születnek, szerencsétlen életük most is folytatódik.

Egyetlen menedéke az elképzelt „szakállas bácsi”, neki, a nem létezőnek panaszolja el minden keserűségét. Hogy mi minden történhet egy elhagyott pici lánnyal háromtól tizenöt éves koráig? Az olvasó is alaposan meghökkenhet...

Szécsi Magdát elsősorban meseíróként ismerjük, bár meseregényt is írt már, a régi cigány hagyományok alapján, felnőtteknek (Madarak aranyhegedűn). Ez a könyve ízig-vérig mai. Csak az a szomorú, hogy mai az a sors is, azok a sorsok is, azok a társadalom mélyén küszködő emberek is, akikről a két regény szól. A két – részben vagy egészben – önéletrajzi regény.

Finnugor népköltészet

Keresztes Dóra rajza